

Het thema voor vandaag is: **'Godsverduistering'**.

Dat vraagt om een nadere uitleg.

En die begint met de beginregel van het lied dat we net gezongen hebben: *'in het duister van de vragen'*.

Vragen die te maken hebben met de wereld waarin we leven en waarin wij de weg niet zien. Volkeren die elkaar het licht niet gunnen in de ogen, en in elk geval niet de grond waarop ze wonen. Het ergste is dan nog, dat we meemaken, dat mensen elkaar afslachten. Reden genoeg om maar niet meer naar het nieuws te kijken, maar daarmee gebeuren al deze dingen nog wel...

In wat voor wereld leven we op dit ogenblik?

De grote verhalen van geweld, vergelding en haat voeren de boventoon, en dan ook nog met allerlei argumenten, waar je als je je erin verdiept begrip voor zou kunnen hebben, voor alle partijen.

Maar dan gaat het eigenlijk altijd om het eigen belang van die partijen.

In wat voor wereld leven wij en waar is dan iets van het geluid van God te horen?

Ik kom het niet tegen, of misschien anders gezegd: ik kan het niet horen vanwege al die luidruchtige gruwelijke verhalen.

Ja, de woorden van vrede en verzoening zijn wel bekend, maar ze klinken zo ongeloofwaardig en zonder perspectief, dat ze hun betekenis haast kwijtgeraakt zijn.

En toch is er een grote behoefte aan woorden die de weg kunnen wijzen naar het licht, dat terugkomt en in elk geval in het teken staan van hoop, die niet sterven wil. Niet alleen voor ons (en onze zielenrust) maar ook voor de wereld waarin wij leven.

Dan ga je zoeken, in elk geval in het boek waarvan wij geloven dat daarin woorden van God te vinden zijn.

Maar ook daarbij moet je oppassen, dat je het spoor niet bijster raakt: niet voor niets worden Bijbelteksten opgezocht en gebruikt voor eigen doeleinden. Zeker als je kijkt naar teksten uit het Oude Testament, met name die waarin het gaat over oorlog, het in bezit nemen van beloofd land, maar ook over gruweldaden van mensen, waarin men de hand van God meent te zien.

Dan gaat het vaak over losse teksten en wordt er niet gekeken naar een samenhang en het verband met het grote verhaal van God. Er wordt niet gekeken naar een lijn in de verhalen.

Er is zeker geen oog voor de geschiedenis van de verhalen.

En dus ook niet voor de mogelijkheid dat mensen groeien in inzicht als het om het beeld en het handelen van God gaat.

De Bijbel is geschreven in een periode van zo'n 1000 jaar.

En als je dan rekent, dat er na die tijd nog zo'n 2000 jaar geschiedenis is geweest voordat we in onze tijd terecht komen, kun je bedenken, dat mensen in die afgelopen periode meer ontdekkingen gedaan hebben over God en de wereld, maar ook, dat het beeld van God gevuld kan zijn met menselijke begeertes en behoeftes, die eerder verduisterend werken dan verhelderend als het om het licht van God gaat. Kijk maar naar alle godsdienstoorlogen. Heel belangrijk is dan de vaststelling, dat het niet gaat over God die verandert, maar over mensen, die veranderd zijn in hun denken o.a. door hun ervaringen met en zonder God. Voortschrijdend inzicht zou je dat kunnen noemen, voor zover dat licht brengt in onze situatie.

Iets dat we in ons leven natuurlijk heel goed herkennen, door verrijkende ervaringen en onze bezinning daarover.

Het is goed om de beelden van God, die mensen gebruiken steeds te vergelijken met de grote lijn die in de Bijbel te vinden is.

In het begin van het scheppingsverhaal is er alle aandacht voor het beeld van God als Almachtige, die verantwoordelijk is voor alles wat er gebeurt in de wereld. En dat kom je ook in het vervolg van de verhalen tegen. Zo zou je ook kunnen zeggen, dat in het Oude Testament God de aanstichter lijkt te zijn van (in elk geval Zijn goedkeuring geeft aan) veel gruweldaden van mensen, met name met betrekking tot het in bezit nemen van het beloofde land Kanaän.

Pas later in de Bijbelse verhalen komt de ontdekking en overtuiging, dat die daden eigenlijk niet aan God toegeschreven konden worden. Zo komt dan het idee van de tegenstander van God: Satan/Duivel. Pas na de ballingschap wordt die naam voor het eerst gebruikt.

Nog later zou je kunnen zeggen komt het besef, dat het toch wel de mens zelf is, die al die slechte dingen doet en dat die mens moet veranderen (cq. zich bekeren).

Voortschrijdend inzicht.

Is God daarmee veranderd? Nee, beslist niet, maar de mens ontdekt steeds meer van God. Het belangrijkste is toch wel het beeld van 'Licht in de wereld', eigenlijk al aanwezig in het scheppingswoord '*er zij licht!*'

Te vergelijken met het licht van de zon. Licht van God, dat de vorm heeft van Liefde, genade en ontferming. Woorden die in de persoon van Jezus helemaal zichtbaar en dichtbij zijn gekomen. Woorden, die niets te maken hebben met macht, bezit of geldingsdrang, maar die vooral betekenis krijgen in situaties van gebrokenheid, gevangenschap, slachtofferschap en ontheemd zijn.

En daarmee zou je kunnen zeggen, dat er geregeld in de geschiedenis een storing opgetreden is in het ontvangen van dat licht.

Ik moet dan denken aan het beeld van de zonsverduistering: er schuift iets tussen het licht van de zon en de aarde, waardoor het even half of helemaal donker wordt.

In vroegere dagen dacht men bij een zonsverduistering, dat God op dat moment heel boos was en dat er onheil kwam, later was er het voortschrijdend inzicht, dat niets mis was met het licht van de zon, maar dat er iets in de weg gekomen was van het licht.

Zo zou je het ook Godsverduistering kunnen noemen, wanneer we even niets van het licht van God waarnemen. Met misschien eerst de neiging om het aan God zelf toe te schrijven, maar bij nader inzien toch moeten vaststellen, dat er allerlei andere (menselijke) zaken voor de storing zorgen: oorlogen en vervolgingen op basis van macht, bezit of geldingsdrang.

Met als gevolg dood en verderf: slachtoffers en ontheemden.

Alle teksten uit het Oude testament, die gaan over een strijdlustige of wraaklustige God, zijn daarom, wat mij betreft, verdacht en kunnen bijdragen aan een al dan niet gedeeltelijke Godsverduistering.

Let wel: Niet God verandert maar het beeld dat mensen van Hem gemaakt hebben en dat altijd ook vormgegeven wordt door eigen belang.

Laat het duidelijk zijn voor de wereld van nu, in het Licht (cq. de Liefde) van God:

Wie oorlog voert in de naam van God, ontheiligt Zijn naam!

Wie heilige grond wil veroveren in naam van God ontheiligt Zijn naam!

Wie vergelding pleegt in de naam van God ontheiligt Zijn naam.

Je kunt rechten hebben, maar als je die opeist met een beroep op God, ten koste van de ander, ontheilig je God.

Israël en Hamas hebben ieder gelijk vanuit hun eigen verhaal. Maar de verhalen botsen en er is geen gezamenlijk onderliggend verhaal.

ja, er is wel een gezamenlijk onderliggend verhaal in de vorm van Abraham als vader van Izaäk en Ismaël, maar voordat je bij dat oeroude verhaal kunt komen moet je door eeuwen van frustratie en strijd heen, met na-ijver en arrogantie van Joden, Samaritanen en Palestijnen.

Niets anders dan godsverduistering.

Dan kun je in de verleiding komen om partij te kiezen voor één van de 'daders', maar dan blijf je steken in dat wat er juist voor zorgt dat het donker wordt, dat wat in de weg staat van het licht.

Dit geldt niet alleen voor het grote in de wereld, dat wat zich afspeelt tussen de verschillende volkeren, soms veraf. Het speelt zich ook af in het persoonlijke leven, dichtbij.

Ik kom bij mezelf en kom ook momenten tegen van Godsverduistering: geen signaal van boven, geen perspectief, alleen maar vragen, geen licht, ook niet in de verte.

Dan merk ik dat ik vaak in mijn omgeving zoek naar verklaringen, op zoek naar oorzaken buiten mijzelf, eventueel ook bij (mijn beeld van) God.

En dan kom ik uiteindelijk mezelf tegen en mijn eigen belang vaak ten koste van de ander: ik sta mezelf in de weg en veroorzaak zelf de schaduw in het leven. Je zou dat ook kunnen benoemen als Godsverduistering. Dan pas komt iets van bezinning om te ontdekken, dat er achter alles, iets van basis, grond onder mijn voeten: het licht aanwezig is, dat er altijd wel is, maar waar dan een storing in optreedt.

Het besef, dat ik geaccepteerd word zoals ik ben en gedragen wordt door liefde.

Vaak begint het met de kleine lichtjes in de omgeving, soms uit onverwachte hoek, soms van mensen die het zelf niet door hebben, maar die op die manier wel een afspiegeling zijn van dat grote Licht, niet veraf maar dichtbij! Dan wordt de bron van het licht in mij (ik ben ervan overtuigd dat ieder mens die bron in zich draagt), aangeraakt als bron van liefde, die zichzelf niet zoekt en die van betekenis kan zijn voor anderen en voor jezelf.

Zoekend naar het licht kun je alleen maar je blik richten op dat wat je al weet en ervaren hebt over het licht: het gaat dan om liefde, genade en ontferming, zoals Jezus die heeft laten zien in zijn leven en sterven.

Gericht op de mens, die gebroken is, slachtoffer en niet in tel.

En dan hoeven we dat niet meteen te betrekken op alles en iedereen van de hele wereld, ook al hebben we daar weet van, anders blijven we steken in onmacht en verdriet.

Het gaat dan om het licht dat in onze situatie van betekenis kan zijn. Wat dat betreft is de boodschap van Jezus ook duidelijk: jullie zijn het licht van de wereld, maar dan wel als licht dat je niet onder de korenmaat (verduisterd en beschermd) moet laten staan. Jullie kunnen je licht openlijk laten schijnen in jullie situatie. Dan zal het zijn werk doen, zoals God dat bedoeld heeft.

Onze avondmaalsviering is het teken en de bevestiging van een gezamenlijk onderliggend verhaal van God, waarin plaats is voor iedereen, wie hij/zij ook is en het begint bij alles wat gebroken is. De brokken van deze wereld. Vandaaruit kan en mag het licht van de liefde

schijnen. Vandaaruit kunnen een imam en een rabbi elkaar de handen schudden, vandaar kunnen Palestijnse en joodse moeders van omgekomen kinderen elkaar om de hals vallen. Een verhaal van eeuwig licht dat zich niet laat verduisteren, maar elke keer weer zoekt in alle hoeken en gaten naar de mogelijkheid om liefde zichtbaar te maken en vorm te geven. Als zichtbaar teken deelt Hij brood en wijn uit, dat wij als voortschrijdend inzicht met elkaar mogen delen, als bemoediging, als bevestiging van Gods aandacht voor ons als onderdeel van het Grote Verhaal voor de wereld, als licht in jouw klein hoekje en ik in het mijn. Godsverduistering? Jazeker, maar wij weten van meer: van licht dat terugkomt en van hoop, die niet sterven wil.

Amen